

Kunnskapsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
21/953 - 5

Saksbeh.:
Aida Kreso, 920 49 506

Dato:
22.04.2021

Høringsinnspill NOU Levekår i byer - Rådet for flerkulturelle minoriteter i Oslo kommune

Rådet for flerkulturelle minoriteter er et rådgivende organ for byrådet og bystyret i Oslo kommune i saker som angår innbyggere med flerkulturell minoritetsbakgrunn. Rådet har rett til å uttale seg i alle saker som angår flerkulturelle minoriteter, inkludert saker om Norges nasjonale minoriteter og urfolk. Rådets medlemmer skal bidra med erfaringer og kunnskap knyttet til mangfold og Oslo som flerkulturell by.

Uttalelsene skal følge saksdokumentene til det organet som avgjør saken endelig. Rådet ønsker å legge frem sitt syn på ovennevnte høring, og hvordan det ser ut for innbyggere rådet representerer.

Rådet har behandlet saken i rådsmøte den 20.april 2021 og avgir følgende uttalelse:

Kapittel 12 Arbeid, likeverdige tjenester og kommunenes økonomi

12.1 Arbeidslivs- og velferdsmodellen i Norge

Rådet viser til at fagforeninger kan være en god integreringsarena. Statistikken fra Tankesmien Agenda viser at innvandrere er mindre fagorganisert enn arbeidstakere for øvrig. Følgende tiltak er foreslått for å øke fagorganisering blant innvandrere, noe rådet er enig i:

- gi rekrutteringsarbeidet høyere status i fagforeninger
- iverksette rekrutteringskampanjer rettet mot utsatte bransjer
- tilby gratis norskkurs for arbeidsinnvandrere
- øke fagforeningsfradraget
- rekruttere flere innvandrere inn i fagforeningens valgte strukturer
- investere og støtte skoling av potensielle tillitsvalgte med innvandrerbakgrunn
- informere om fagforeninger så tidlig som mulig
- kunnskap om den norske modellen burde innlemmes i HMS-opplæringen

12.2.1.2 Kvalifiseringstiltak for flyktninger og nyankomne innvandrere

Utvalget innleder kapitlet ved å skissere hvem målgruppen er: Kommunene skal tilby opplæring i norsk språk og samfunnskunnskap til nyankomne innvandrere. Mange innvandrere har rett og plikt til å gjennomføre opplæringen, og de får den gratis. Videre presenterer utvalget gode strategier rettet mot ulike innvandrergrupper.

Rådet legger merke til at arbeidsinnvandrere fra EØS-området er ikke inkludert i strategien. Arbeidsinnvandrere fra EØS er de mest tallrike minoriteter i Norge. Det påpekes (NOU, 126) også at det er utfordrende å fange opp alle grupper, og det henvises blant annet til innvandrere med kort botid i utformingen av kriterier som skal danne grunnlag for fremtidige tiltak. Rådet mener at det er svært viktig å forsøke å inkludere alle minoritetsgrupper i kartleggingsfasen slik at alle kan ha nytte av fremtidige tiltak, og dermed sikre høy sysselsetting, og god integrering.

12.5.5 Å forebygge er avgjørende, også i krisetider

Rådet er enig med og støtter utvalget i at det er særdeles viktig å sikre at arbeidet for å forebygge levekårsutfordringer gjennomføres som planlagt til tross av pandemien og restriksjoner. Situasjonen er vanskelig for mange, men rådet vil fremheve viktigheten av å sikre at barn og unge som befinner seg i en sårbar situasjon nå får den hjelpen de har behov for.

Kapittel 13, «Barnehage, skole og andre tjenester til barn og unge»

Gratis SFO

Rådet ser det som positivt at det tilbys gratis SFO til familier med lav inntekt og anser at det vil (tross de lave resultatene fra et forsøk i Mortensrud) øke deltakelsen, trivsel og prestasjoner hos barn og unge. Det bør vurderes utvidelse av aktiviteter i SFO som vil sikre et mangfoldig tilbud i alle skoler.

Foreldre/skole samarbeid

Rådet ser det problematisk at utvalget foreslår at dagens krav til foreldresamarbeid, omgjøres til en «plikt». Samtidig skrives det at «samarbeidet mellom skole og hjem fungerer i mange sammenhenger dårligst for de elevene som trenger det mest. Erfaringer fra områder med mange sosiale utfordringer er at det kan være hardt arbeid å engasjere foreldre».

Rådet mener at en «plikt» uten tilstrekkelig foreldreveiledning og støtte kan virke mot sin hensikt. Foreldre med minoritetsbakgrunn vegrer seg ofte til ta kontakt med skoleveiledere og andre lavterskel samtaletilbud for barn og unge. Det bør komme mer konkret forslag på hvordan kan foreldreveiledning gjøres mer attraktiv for denne målgruppen.

Utvalget oppfordrer skolene til å legge barnets første utviklingssamtale til barnets hjem.

Det er det anledning til i dag, men det er ukjent i hvilken utstrekning muligheten brukes. Utvalget anbefaler at utviklingssamtaler i hjemmet som et minimum gjennomføres i de sårbare overgangene ved skolestart og når eleven starter på ungdomsskolen.

Fritt skolevalg i videregående opplæring i alle fylker

Regjeringen vil innføre fritt skolevalg i videregående opplæring i alle fylker – Fritt skolevalg bidrar videre til segregering i lokalmiljøet ved at skoler som ligger svært nær hverandre, kan ha helt ulik sammensetning av elever og bør videre utredes. Rådet vil sterkt fraråde dette tiltaket.

Utdanningsvalg bør styrkes med mentor relasjon

Big Brother Big Sister (BBBS), en mentor organisasjonen i USA er nevnt i NOU.

Rådet er kjent med BBBS tilbud og i det norske skolesystemet så anbefales det at Utdanningsvalgfag styrkes med en mentorrelasjon. Dette vil sikre at mentor relasjonen bygges innenfor skoletiden samt forsterke eksisterende læreplan

og være mindre krevende for lærere i Utdanningsvalgfag enn i et evt. familievernkontor.

Kapittel 14 Byutvikling og bolig

Kapittel 14.1.3 Fra plan til utbygging

Rådet mener at:

En strategi som kan minske risiken for stoppade boligprosjekt er om Kommunerna med hög befolkningsväxt samarbetar med lokalmiljön och utbygger aktörer om att kartlägga befolkningens behov mtp bland annat social infrastruktur. Undersökelse visar att en förenklad tillgång fungerande social infrastruktur är en väldigt avgörande faktor till om folk flyttar ut eller in i ett boområde. Finansiering till Social infrastruktur bör därför prioriteras i Kommunernas budget då liknade lösningar kan t o m motivera till flera positiva inflyttningar eller kvarstående i närmiljöer. Ett sådant samarbete kan genomföras av externa aktörer så som Byantropologene på vegene av kommunerna. De kan då inhämta och analysera inspel från lokalbefolkningen, och översätter dessa till ett konkret material som kan användas av kommuner, utvecklare, arkitekter och andra planerare. Genom att alla involverade får ett bredare perspektiv med en lokal insikt kan det leda till att slutresultatet bidrar till social hållbarhet

Kapittel 14.6.3 Redusere kostnadene ved å kjøpe kommunale boliger i områder med høye boligpriser

Rådet støtter utvalgets argumentation kring 10- prosentsregelen og mener at staten bør vurdere at ge kommunerna med hög befolkningsväxt, och med ett större andel lavinntektsfamilier/ vansklighetstälta ett större finansiellt stöd för att de kan ta i bruk virkemidlet av att köpa och äga flera tomter som kan påläggas en klausul. Detta kan då skapa ett större tillbud från kommunerna ut mot specifika grupper som upplever svårigheter att skaffa sig boliger.

Rådet avgir følgende uttalelse på 14.6.4 Bedre muligheter for boligeie for lavinntektsfamilier i ulike deler av byen:

Rådet støtter utvalgets argument ang. å tilrettelegge sterkere insentiver som kan bidra til at kommunene kan kjøpe flere kommunale boliger i ulike boligområder. Dette for å kunne inngå flere leie-til-eie-avtaler med mål om at hjelpe enda flere lavinntektsfamilier til å kjøpe seg inn i ulike områder. Rådet mener at dette kan bli ett revolutionerende virkemiddel for å minske det store gapet mellom kommunale leieboliger og den nuværende private eie-/leiemarkedet.

Rådet tror at det kan åpne opp for inremstrøing, mera samfunns engagemang og skapa ett større eierskap till den lokale nærmiljön för den befolkningsgruppen som annars har liten eller ingen möjlighet till att kunna komma in på boligmarkedet och äga sitt eget hem.

En form for hjelp-till-självhjelp.

Vidare inspel om paragrafen og 14.3.3 Støtte til å kjøpe egenbolig

Dessa statliga økonomiske insentiver kan också bidra till att kommunerna utformar en reel satsning med flera resurser för att klara nå ut och informera potentiella kandidater/ intressenter om möjligheterna kring leie-til-eie avtalet. Så som den delen av befolkningen som redan är i kommunalboliger eller boligstøtte.

Rådet mener också at for å letta den økonomiskabørda kring en sådan satsning, kan involvering av flere intressenter, så som private aktører, bli en bra effektivisering av processen. Private aktører, så som Ramaas Bolig, har som syfte at ge mennesker som kjemper for å kjøpe ett eget hem en virkelig möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Detta gör de genom att erbjuda rentefri boligfinansiering/lån. Här mener rådet at en sådan aktör kan agera som en eventuell støttespeler for lavinntektsfamilier när de t

ex. ska införskaffa sig egenkapital. Också till folkgrupper som ev. inte kan söka om egenfinansiering från bland annat Husbanken pga religiösa och kulturella tabuer relaterade till räntor.

En stabil plats att bo är grundläggande för en säker uppfostran och för inkludering i samhället.

Rådet avgir følgende uttalelse på 14.6.5 Kvalitetssjekk av utleieforhold med husleiestøtte:

Rådet stødjer Utvalgets forslag om att Staten opprättar en frivillig sertifiseringsordning for utleier for kvalitetssikring av det reella problemet av oseriøsa utleier. Rådet menar i tillegg att genom att utforma flera fordelar kring denna sertifiseringen kan det motivera flere seriøsa utleier till att ansöka om ordningen, och ev. skrämja bort flera oseriøsa utleier. Så som godkänningsprocessen är nu ang NAV-garanti, menar Rådet att det är allt för lätt for vanskeligställda lavinntektsfamilier att bli lurade till att gå med på oacceptabelt dålig standard och olagliga utleieforhold av dessa oseriøsa utleiene.

Kapittel 16 Fritid, deltakelse og lokalsamfunn

Rådet mener at:

- at det er viktig å sette nok midler til tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner og frivillige organisasjoner som driver med foreninger i utsatte områder.
- at det er viktig å opprette en statlig tilskuddsordning for å finansiere bygging eller utvide og rehabiliterer fritidshusene, nærmiljøarenaer/-hus i utsatte områder som mangler den. Nærmiljøarenaen bør være tilrettelagt for bruk på ettermiddags- og kveldstid.
- at det er viktig å styrke tilbudene om deltids- og sommerjobber for ungdom i utsatte områder.
- at på utsatte områder har uorganiserte tilbud av uformelle møteplasser og fritidsklubber en særlig betydning. Det er viktig å åpne opp eksisterende arenaer som haller og baner, også for dem som ikke nødvendigvis driver med organisert idrett fra før.

Ansatte med riktig kompetanse på fritidsklubbene og i SFO

Rådet mener at det må rettes oppmerksomhet på riktige kvalifikasjoner av ansatte som jobber på fritidsaktiviteter og møteplasser for barn og ungdom. Samtidig bør en sette fokus på rutiner og aktiviteter som i dag er ikke tilpasset til målsettinger som dokumentet nevner.

Fritidsklubbene krever en bemanning med folk som skal være kvalifiserte og profesjonelle nok, spesielt med flerkulturell kompetanse og mangfold kompetanse. Det er ikke nok med «være gode og trygge voksne» eller ansatte med innvandrerbakgrunn. På fritidssteder eller på ungdomsaktiviteter bemannes det i dag med folk som bare «passer» på ungdom og barna. Denne bemanningen mangler kompetanse til å aktivisere nok eller gjennomføre aktiviteter etter målsettinger som nevnes på dokumentet. Når bemanning skal være «trygge voksne» som bare «passer på» barn og ungdom, er det lett for barn og ungdom å bli påvirket av negative holdninger, samt lett å få tilgang til narkotika eller kontakt med radikale ekstremister som utnytter ungdom i en vanskelig situasjon.

Rådet viser til forskning som påpeker at gjenger koblet til narkotika og radikalisering begynner sin aktivitet på sfo (11, 12 og 13 år) og på ungdomssenteret i forma av rekruttering av barn og ungdom. Rådet er bekymret for at slike grupper kan føre til spredning av hat mot politiet og myndighetene, og et negativt bilde av det norske samfunnet. Derfor er veldig viktig at det skal være profesjonelt folk på disse stedene.

Bruke studenter i praksis

Rådet anbefaler at det skal brukes sterke insentiver til å utvikle omfattende og massiv frivillig deltakelse av studenter fra politiskole, sosionomer, miljøarbeidere, pedagog og andre studenter fra Universitet og høyskoler til å delta aktiv i barn og ungdom aktiviteter, spesielt i utsatte områder. Dette skal gjøres

sammen med frivillige organisasjoner, men det er viktig at aktivitetene skal gjennomføres i lokaler og møteplasser som drives av lokale myndigheter.

Det er spesielt viktig at frivillig arbeid skal gjennomføres av skolepoliti studenter, for å skape et positivt bilde av politiet som på sikt kan utløse positive langsiktige effekter.

Tiltakene nevnt i punkt 3) skal være en del av en lokal frivillighetspolitikk som lokale myndigheter skal ha, nevnt også på dokumentet.

Kapittel 18 Kriminalitetsforebygging – med vekt på virkemidler i justissektoren

Rådet er enig med utvalget at kriminalitetsforebygging krever et koordinert innspill mellom familien (hjemmeforhold), skolen, fritidsmiljø, kommunale enheter, frivillige og politiet. Siden 2017 er det lagt ned en ekstra innsats for å forebygge kriminalitet i Oslo indre øst (s. 266). Dette er viktig og bør fortsette, men uten å glemme at ekstra innsatsen vil øke kriminalitetsstatistikken og medieoppslag og dermed kunne gi et skjevt inntrykk av at forskjellene mellom områder i byen er større enn de er. Utsatte områder som allerede har utfordringer kan settes stempel på og dette kan forsterke den største årsak til segregering, dvs. at resurssterke beboere flytter ut. Dette tatt i betraktning, støtter rådet utvalgets konklusjon at "samlet sett det er positivt at forebyggende politi er tilgjengelig og synlig i utsatte områder" (p. 271).

Rådet støtter også utvalgets når det foreslås:

Å være særlig opptatt av at alt arbeid til å skape trygge lokalsamfunn og forebygge kriminalitet bør ha et uttalt familieperspektiv: "For å gi barn trygge oppvekstvilkår og på sikt forebygge kriminalitet må det jobbes helhetlig med hele familien, både foreldre og søsken" (p. 270).

At det bør være uaktuelt å foreslå å innføre i Norge skjerpede straffesoner etter Danske modell i områder med svært høy kriminalitet. Dette vill være imot likhet-for-loven-prinsippet, samt virke stigmatiserende på hele områder og enkeltgrupper av befolkningen (særlig med lav inntekt, innvandrere mv.).

At de unge som har begått kriminalitet bør få tilgang til de hjelpetiltakene de trenger (individuell tilpassede tiltak og tett oppfølging fra motiverende hjelpere) i området der ungdommen gjennomfører straffen, uten å vente i kø.

At det legges ned betydelig innsats for å følge opp ungdommer som ønsker seg ut av kriminelle miljøer. Å tilby deltids- og sommerjobb for ungdom i utsatte områder.

Kapittel 19 Økonomiske og administrative konsekvenser

Rådet støtter alle utvalgets forslag i kapittel 16, med følgende unntak/bemerkninger:

Rådet stiller seg undrende til utvalgets forslag til å avvikle kontantstøtten på grunn av (tvilsomme) privatøkonomiske kost-nytte analyser. Rådets foreslår at man utredes hvilke konsekvenser en slik avvikling ville ha ut fra en familieperspektiv og prinsippet om likeverdige / tilpassede tjenester.

Rådet er enig med utvalget når det foreslås flere tiltak til geografisk levekårsutjevning og en mer sosialt balansert byutvikling. Dessverre er flere foreslåtte tiltakene utydelige og/eller uforpliktende for statlige og kommunale aktører (f.eks., hvilke krav er det snakk om når det foreslås boligens disposisjonsform i arealplaner; hvilke finansiering-modell / institusjon vil garantere at det gis mulighet til å kjøpe eller leie kommunale boliger under markedspris).

De foreslåtte tiltak når det gjelder byutviklingen og boligpolitikken (slik som arealplanlegging, offentlige investeringer) ser overalt ikke i stand til å motvirke den markedsstyrte og geografisk ubalanserte byutviklingen. Det trengs sterke tiltak til å reversere nye og historiske segregeringsmønstre. Som utvalget anerkjenner: "områdesatsinger [alene] ikke kan løse strukturelle utfordringer i byutvikling eller levekår" (p.32).

En forpliktende plan med tydelige milepæler for å selge i stor skala, samt å ikke kjøpe nye, kommunale bygg i visse bydeler i Oslo er en eksempel av sterkere tiltak (i tillegg til å kjøpe kommunale boliger i områder med høye boligpriser, som utvalget foreslår).

Videre, målrette tiltak må til for å stoppe utflyttingen av ressurssterke beboere fra visse områder (viktigst årsak til segregering og i negativ utvikling, s. 24). Skoleopptak må reformeres slik at områdesegregering ikke fofestes og forsterkes. Når det gjelder byutvikling og boligpolitikken må man anerkjenne at det er tilgjengelig egenkapital, utover inntekt, som bestemmer hvor folk bosetter seg.

For overordna innspill, for momenter se avgitte høringer på rådets hjemmeside

<https://www.oslo.kommune.no/politikk/sentrale-rad/radet-for-flerkulturelle-minoriteter/>

Begrepsbruk

Minoritetsbakgrunn og/eller flerkulturelle defineres som personer som har innvandret til Norge, norskfødte med en eller to innvandrerforeldre, samt personer som tilhører nasjonale minoriteter og urfolk.

Mangfold defineres som samhandlingen mellom individer. Etnisitet, flerkulturalitet, funksjonsnedsettelse, majoritet, minoritet, by/lands bakgrunn og seksuell legning, er alle markører som sier noe om ens opplevelse av tilhørighet. Møtet mellom individer med flere identitetsmarkører er mangfold.

Rådet ser fram til å følge saken videre.

På vegne av rådet for flerkulturelle minoriteter

Med vennlig hilsen

Nosizwe Lisa Baqwa
rådsleder

Med vennlig hilsen

Aida Kreso
spesialrådgiver
byrådsavdeling for arbeid, integrering og sosiale tjenester
Oslo kommune